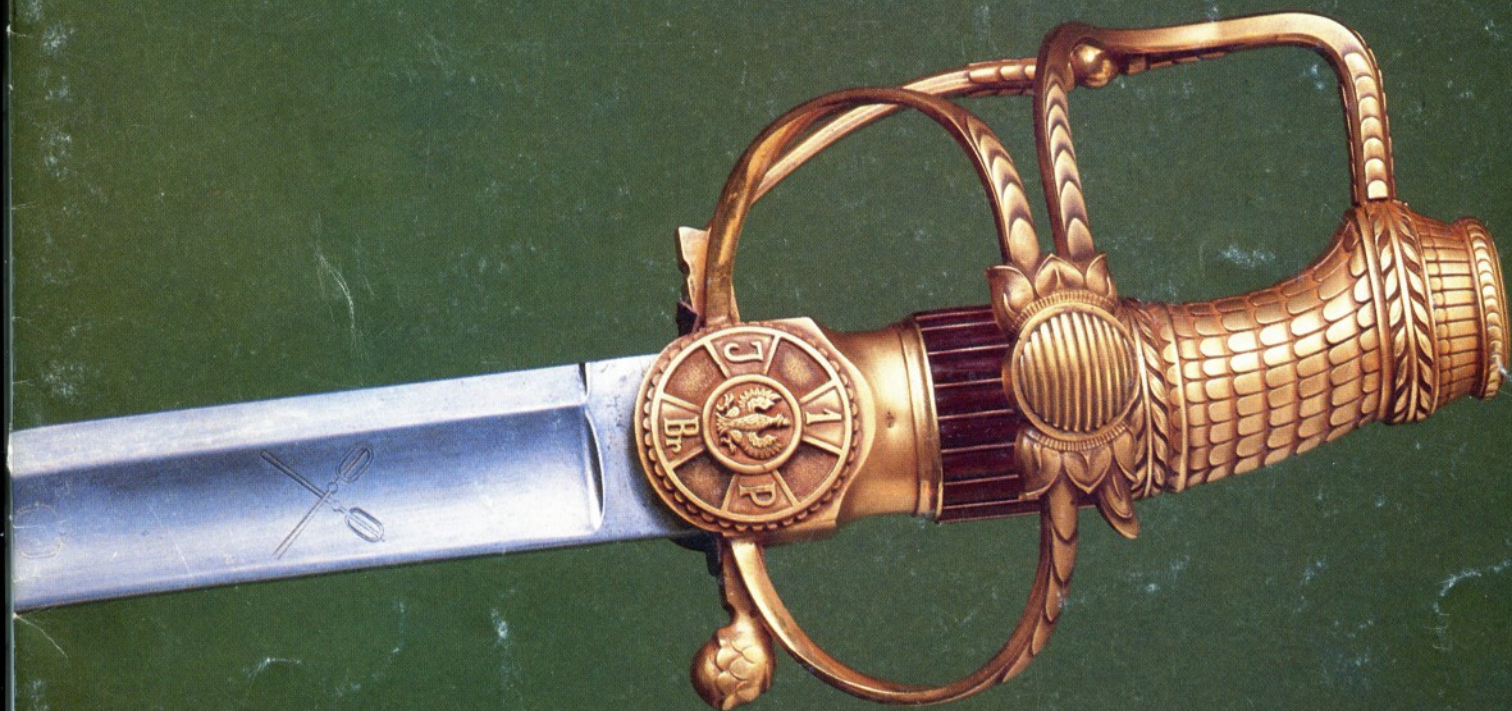

**SZABLE MARSZAŁKA PIŁSUDSKIEGO
WRACAJĄ DO PARYŻA !**

**MARSHAL PIŁSUDSKI SABERS
ARE RETURNING TO PARIS !**

**FAREWELL EXHIBIT ORGANIZED BY THE POLISH MUSEUM
OF AMERICA, CHICAGO, MARCH - APRIL 1987**

**SZABLE MARSZAŁKA PIŁSUDSKIEGO
WRACAJĄ DO PARYŻA !**

**MARSHAL PIŁSUDSKI SABERS
ARE RETURNING TO PARIS !**

MARCH — APRIL, 1987

**THE POLISH MUSEUM OF AMERICA
984 NORTH MILWAUKEE AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS, 60622
(312) 384-3352**

EDITOR: JACEK NOWAKOWSKI

PHOTOGRAPHY: JERZY MALINOWSKI

DESIGN: MIROSLAW ROGALA

ACKNOWLEDGEMENTS: WINCENTY GAWRON, JOZEF LUBECKI, BOZENA NOWICKA, ANDRZEJ NOWAK

PUBLISHED BY THE POLISH MUSEUM OF AMERICA, 1987.

JOSEPH PILSUDSKI
(1867-1935)

This rather summary biography poses a difficult task: to introduce a life story so remarkable and rich in events of a man who in the last years of life was already surrounded by an aura of legend. This legend nevertheless is overshadowed by his actual achievements. Therefore, we are constrained to mention only the essential facts of Marshal Pilsudski's biography, without explanatory comments.

Joseph Pilsudski was born in Zulow, near Wilno, on December 5, 1897, into the noble family of Joseph and Maria Billewicz. His upbringing was greatly influenced by the uprisings for independence, particularly by the unsuccessful January Uprising of 1864 against tsarist Russia.

The active participation of Pilsudski's father in this uprising resulted in harsh repressions against his whole family, enforced by the Russian authorities.

Joseph Pilsudski graduated from the Russian gymnasium in Wilno in 1885 and began his medical studies at the University of Krakow. Involved in student demonstrations, he was expelled and returned to Wilno. Two years later, a failed attempt to assassinate the tsar Alexander III left his older brother, Bronislaw, exiled to Siberia for life and earned Pilsudski a sentence of five-year penal servitude in Eastern Siberia.

In August 1893, Joseph Pilsudski returned from his travels in Western Europe to become one of the founding members of the Polish Socialist Party (PPS), and for the next seven years edited its newspaper, *Robotnik*, printed originally in Wilno and later in the industrial city of Lodz. He was arrested in February 1900 and imprisoned in the Tenth pavilion of the Warsaw Citadel, then transferred to Petersburg. He escaped from the prison hospital the same year.

In 1902, he began to spur on the activities of the Krakow underground; between 1904 and 1906, he organized underground PPS combat groups and took active part in combat group actions in the Kingdom of Poland. He was instrumental in organizing the future Polish army, forming paramilitary groups in 1908 called *Strzelec*. At the outbreak of World War I he established legions that fought on the Austrian side. Nominated as a Brigadier, Pilsudski fought against the Russians as Commander of the First Brigade, which became a symbol of the struggle for Polish freedom. In February 1917, he was arrested by the Germans and imprisoned in the Magdeburg Fortress for refusing to take the legionnaire's oath of loyalty to Austria and Germany. He returned from Magdeburg to Warsaw in November 1918, and became the head of the Polish state, acting as supreme ruler of the country. As chief leader, Pilsudski was victorious in the 1920 Polish - Bolshevik war, and in November of the same year he was appointed the first Marshal of Poland. Pilsudski quit politics in 1923 and settled down in Sulejowek, not far from Warsaw. There, he devoted himself to writing, focusing on historical subjects. He returned to the political arena in May 1926, leading a coup d'etat. Although for almost ten years, he had been a great and influential authority on national matters, he refused the offer to become President of the Republic of Poland.

Joseph Pilsudski died on May 12, 1935, in Belvedere, and was buried in the crypt of the Wawel Cathedral, next to the tombs of King Jan III Sobieski, Kosciuszko, and Poniatowski. Fulfilling his last wish Pilsudski's heart was moved in a cinerary urn to Wilno and placed in his mother's grave. Joseph Pilsudski left a remarkable legacy: he restored Polish independence and with his many achievements generated strong and meaningful national pride. His memory and the legacy are honored by a considerable number of Polish immigrants, as well as, by those presently living in Poland, where, during recent years his story has experienced a true renaissance.

Wojciech Bialasiewicz

SZABLE MARSZAŁKA PIŁSUDSKIEGO W RUMUNII I PRZEWIEZIENIE ICH DO PARYŻA W 1939 r.

Bezpośrednio po przejściu granicy rumuńskiej w Kutach 17 września 1939 r. zetknąłem się z Czerniowcach z ministrem Henrykiem Floyar-Rajchmanem, który opiekował się transportem majątku Funduszu Obrony Narodowej, skierowanym do Bukaresztu. W transporcie tym znajdowało się parę skrzyń i waliz z przedmiotami, należącymi do rodziny Marszałka Piłsudskiego. Były to wielkie skrzynie z rękopisami, szable Marszałka, mundur, czapka, buława, część archiwum Kapituły orderu Virtuti Militari i inne pamiątki z Muzeum Belwederskiego, gdzie zostały złożone przez rodzinę jako depozyt.

Eskortę tych przedmiotów stanowili chorąży Walenty Wójcik i sierżant żand. Kozera.

Korzystając z chwilowej obecności w Bukareszcie ministra Adama Tarnowskiego, naszego posła w Sofii, podzieliliśmy całość zbiorów belwederskich na trzy części: chorąży Wójcik i sierż. Kozera, asystując posłowi Tarnowskiemu, zabrali dwie walizki rękopisów Marszałka Piłsudskiego, mundur, buławę i inne przedmioty pamiątkowe i 13 października 1939 r. zawieźli je pod opiekę posła Tarnowskiego do Sofii, skąd udało się przewieźć całość do Londynu i przekazać pani Marszałkowej Piłsudskiej.

Archiwum Kapituły orderu Virtuti Militari przewiozłem sam w styczniu 1940 r. do Paryża, a potem do Londynu i wręczyłem Marszałkowej Piłsudskiej.

Trzecią partię stanowiły szable. Było ich dziewięć i dwa kindżały, razem 11 obiektów. Z wielkim wzruszeniem oglądaliśmy szablę, którą Marszałek nosił podczas uroczystości wojskowych. Ustaliliśmy z kolegami wojskowymi ambasady francuskiej w Bukareszcie, że najwłaściwsze będzie przewiezenie ich do Paryża przez francuskich kurierów wojskowych i wręczenie niedawno powołanemu na prezydenta R.P. Władysławowi Raczkiewiczowi.

W Bukareszcie w tym czasie znajdowało się kilku oficerów francuskich z Polski. Przede wszystkim gen. Faury, dawny kierownik studiów w Wyższej Szkole Wojennej, a ostatnio szef misji wojskowej w Polsce, kpt. Hugon i inni. Okazali nam oni wielką pomoc i chęć uratowania tych cennych pamiątek. Toteż już 12 października 1939 r. dostarczyliśmy im worek, zawierający dobrze opakowane szable, które francuski kapitan de Winter zabrał samolotem francuskim i wręczył osobiście prezydentowi Raczkiewiczowi.

dr Wacław Jędrzejewicz

THE SABERS OF MARSHAL PIŁSUDSKI IN RUMANIA AND THEIR TRANSPORT TO PARIS IN 1939

Having crossed the Rumanian border at Kutu on September 17, 1939, I immediately contacted Minister Henry Floyar-Rajchman in Czerniowce. He had managed the transport of the assets of the National Defense Fund headed for Bucharest. Included in this transport were a few chests and some luggage with articles that belonged to the family of Marshal Piłsudski. A large coffer contained manuscripts; the Marshal's sabers, uniform, and cap, Marshal's buttons; part of the Chapter Archives of the Virtuti Militari Order; and other mementos from the Museum at Belvedere Palace in Warsaw, where the Piłsudski family had deposited them. Escorting these objects were warrant officers Walenty Wojcik and Military Police Sergeant Kozera.

Fortunately, Minister Adam Tarnowski, our envoy to Sofia, was in Bucharest at this time for a brief stay. We divided the collections into three parts and sent one with the minister to Sofia on October 13, 1939. The minister was accompanied by Wojcik and Kozera, who carried the two suitcases containing the Marshal's manuscripts, uniform, buttons, and other souvenirs. Subsequently, all of this was successfully taken from Sofia to London and given to Mme. Piłsudska.

The sabers constituted another part of the collection. There were nine of them and two daggers. We were deeply moved while looking over the saber that the marshal had always worn during military ceremonies. In consultation with our military colleagues in the French Embassy in Bucharest, we determined that it would be best to send the sabers to Paris with French military couriers, who would then deliver them to the newly elected president of the Republic of Poland, Władysław Raczkiewicz.

Several French officers from Poland were present in Bucharest, among them: General Faury, formerly head of education at the Military Academy and, more recently, chief of the military mission in Poland; Captain Hugon; and others. They were most eager to help us with these priceless mementos. Already, on 12 October 1939, we had furnished them with a bag which contained the well-wrapped sabers. The French captain, de Winter, flew them by French plane to Paris where he hand-delivered them to President Raczkiewicz. I, myself, took the Archives of the Virtuti Militari Order to Paris in January 1940 and, later, to London, where I handed them over to Mme. Piłsudska.

dr Wacław Jędrzejewicz

Prezydent RP Władysław Raczkiewicz za zgodą marszałkowej Piłsudskiej, przebywającej z córkami w Londynie, zarządził 28.X. 1939 r. zdeponowanie szabel w Bibliotece Polskiej w Paryżu, której dyrektorem od 1926 r. był Franciszek Pułaski, potomek w prostej linii brata bohatera Stanów Zjednoczonych i były ambasador RP w Waszyngtonie (1919-21).

Kiedy wojska niemieckie wkroczyły do Paryża 14 czerwca 1940 r., dyr. Pułaski pozostał na posterunku, aby ratować zbiory Biblioteki przed grabieżą. Najcenniejsze eksponaty ukrywał w różnych bezpiecznych miejscach, m.in. w podziemiach muzeum Carnavallet w Paryżu. Były wśród nich szable marszałka Józefa Piłsudskiego. Wróciły do Biblioteki 1 listopada 1944 r., w trzy miesiące po oswobodzeniu Paryża.

W następnych latach ważyły się losy Biblioteki Polskiej, ponieważ władze PRL chciały ją objąć w posiadanie. I znów ażeby uchronić szable przed niepewnym losem, dyr. Pułaski wywiózł je do Stanów Zjednoczonych. W dniu 17 stycznia 1947 r. złożył je jako depozyt na ręce prezesa Zjednoczenia Polskiego Rzymo-Katolickiego w Chicago, Józefa Kani, i kustosa Muzeum Polskiego w Chicago, Mieczysława Haimana. Podpisano wówczas dokument o następującym brzmieniu:

„Niniejszym potwierdzamy, że w dniu dzisiejszym otrzymaliśmy od p. Franciszka Pułaskiego, dyrektora Biblioteki Polskiej w Paryżu, 9 szabel i 2 pugiwały marszałka Józefa Piłsudskiego, dawniej przechowywane w Muzeum Belwederskim, jako depozyt”.

W 1956 r. umarł w Paryżu dyrektor Franciszek Pułaski, a w 1963 r. zmarła w Londynie marszałkowa Aleksandra Piłsudska. Zmieniały się

With the permission of Marshal Piłsudski's widow, who, with her daughters, was in London, Władysław Raczkiewicz, the president of the Republic of Poland ordered on October 28, 1939, that the Piłsudski sabers be deposited in the Polish Library in Paris. At that time, the library's director was Franciszek Pułaski, a descendant of the American Revolutionary hero's brother and former ambassador of Poland to Washington (1919 - 1921).

When the Nazis invaded Paris on June 14, 1940, Director Pułaski remained at his post in order to protect the Library. The most valuable artifacts he hid in various places, one being the basement section of the Carnavallet Museum in Paris. Among the artifacts were sabers of Marshal Piłsudski, which were returned to the Polish Library on November 1, 1944, three months after the liberation of Paris. For several years, the future of the Polish Library was uncertain because the communist government wanted to take it over. To protect the sabers, Director Pułaski took them to the United States. On January 17, 1947, he consigned them personally to Joseph Kania, president of the Polish Roman Catholic Union of America (PRCUA), and Mieczysław Haiman, curator of the PRCUA Museum. At that time, these two signed the following document: "Hereby, we the undersigned confirm that today we have received from Mr. Franciszek Pułaski, director of the Polish Library in Paris, nine sabers and two daggers of the late Marshal Piłsudski, formerly deposited in Belvedere Museum in Warsaw."

Director Pułaski died in Paris in 1956, and the Marshal's widow,

zarządy ZPRK w Chicago i B.P. w Paryżu. Wyjaśniła się sytuacja prawna Biblioteki. Córką Marszałka, Wanda i Jadwiga, zdecydowały się zebrać pamiątki po ojcu w jednym miejscu. Biblioteka Polska rozpoczęła starania o zwrot depozytu.

Pisma i osobiste rozmowy zainteresowanych stron nie dawały rezultatów. Nie przyniosły pozytywnych wyników naciski opinii publicznej, poruszonej artykułem Jana Nowaka w paryskim miesięczniku „Kultura” z marca 1981 r., ani też późniejsze apele w nowojorskim „Nowym Dzienniku”. Sprawa o zwrot depozytu znalazła się w ręku adwokata i miała wejść na wokandę sądu w Chicago.

W dniach 3-7 sierpnia 1986 r. odbył się zjazd delegatów ZPRK i prezesem Zjednoczenia został wybrany Edward Dykła, który już w pierwszym przemówieniu zadeklarował chęć rzetelnej współpracy z wszystkimi organizacjami polonijnymi. Znając prezesa Dyklę z posiedzeń dykcji Kongresu Polonii Amerykańskiej, uwierzyłem w szczerość tej deklaracji. Wkrótce po wyborze wysłałem mu list z gratulacjami, a równocześnie zrobiłem konkretną propozycję polubownego załatwienia sporu. Zazaczyłem, że Instytut Piłsudskiego w Nowym Jorku, którego jestem prezesem, nie jest stroną w sporze, tym niemniej jest bardzo zainteresowany losem szabel, i dlatego zdecydowałem się wystąpić w roli mediatora.

Reakcja prezesa Dykły była natychmiastowa. Zatelefonował do mnie, że podzieli moją troskę, ażeby załatwić sprawę bez udziału sądu, i moją propozycję przedstawi na zebraniu zarządu z wnioskiem o przyjęcie. Prezes Dykła uzyskał poparcie radcy prawnego ZPRK, mec. Stanisława Krzemińskiego, i kustosa Muzeum Polskiego, Jacka Nowakowskiego. W dniu 31 października 1986 r. zapadła decyzja zwrotu szabel Bibliotece Polskiej w Paryżu. Muzeum Polskie w Chicago otrzyma szablę i zegarek, które swego czasu Polonia amerykańska podarowała marszałkowi Piłsudskiemu. Nie będzie kosztownego i gorszącego procesu sądowego.

Stanisław Jordanowski

Mrs. Aleksandra Piłsudska, died in 1963 in London. The Boards of both the PRCUA and the Polish Library in Paris changed. In the meantime, the legal status of the Polish Library in Paris was clarified. Marshal Piłsudski's daughters, Wanda and Jadwiga, decided to gather their father's memorabilia in one place, so the Polish Library began efforts to regain the deposit. Letters and personal conversations led to nothing. Public pressure, provoked by Jan Nowak's article in the Paris montly *Kultura*, did not solve the problem neither. Numerous appeals in *Nowy Dziennik* brought the same negative results. The case went to legal counsel and was ready for court.

Then, in August 1986, at the PRCUA convention, Mr. Edward Dykła was elected president. In his very first speech, he had declared willingness to cooperate with all of Polonia. Knowing him from the board sessions of the Polish American Congress, I believed in his good intentions. After his election, I sent him a congratulatory letter in which I made a specific offer to settle the case of Piłsudski's sabers. I made the point that the Piłsudski Institute, of which I am president, was not a party in the dispute, although we were very interested in the future of the sabers. I decided to assume the role of the mediator.

Mr. Dykła's reaction was immediate: he called me to say that he also wished to settle the case out of court and would present my proposition to the board asking for approval. Mr. Dykła was supported in his efforts by the PRCUA counsel, Mr. Stanley Krzeminski, and Mr. Jacek Nowakowski, the curator of the Polish Museum.

On October 31, 1986, the decision to return the Piłsudski sabers to Paris was made. The Polish Museum of America will be endowed with a saber and a watch given to Piłsudski by the Polish - Americans. There will be no costly and embarrassing trial.

Stanisław Jordanowski

W listopadzie 1981 w Galerii Forum w Krakowie zorganizowano wystawę poświęconą Józefowi Piłsudskiemu. Popularność jej przekroczyła wszelkie oczekiwania.

A real crowd of people visited the Pulaski exhibition in the Forum Gallery in Krakow in November 1981.

Wponad 50 lat po śmierci Marszałka, jego postać jest ciągle żywym symbolem dla Polaków na emigracji i w kraju. Większości Józef Piłsudski kojarzy się z jedynym w ciągu ostatnich dwustu lat okresem, kiedy Polska była państwem niepodległym. Lata osiemdziesiąte, które zaznaczyły się ogromnym wzrostem świadomości narodowej wśród młodego pokolenia, przyniosły dobry klimat dla utrwalenia niezmierniej popularności Marszałka. W tym okresie zaszły również istotne zmiany w Muzeum Polskim w Ameryce. Nowy zarząd Muzeum podjął decyzję zwrotu zdeponowanych w Chicago szabel Marszałka Piłsudskiego, kończąc w ten sposób trwający wiele lat spór z Biblioteką Polską w Paryżu.

Pragnąc uczcić ten ważny moment Muzeum Polskie w Ameryce zorganizowało specjalną wystawę. Wystawa jest pomyślana tak, aby pokazać zwiedzającym jedenaście dzieł płatnerskiej sztuki zdobniczej i jednocześnie opowiedzieć ich historię od chwili wręczenia ich Józefowi Piłsudskiemu. Po śmierci Marszałka kolekcja była wypożyczona przez rodzinę Muzeum Belwederskiemu, które specjalnie stworzono dla uczczenia pamięci Wodza. W 1939 roku zbiór szabel został przewieziony do Paryża i oddany na przechowanie do Biblioteki Polskiej. W okresie okupacji kolekcja była ukrywana we Francji. Po wojnie, w obawie przed zagrabieniem go przez reżim warszawski, zbiór w 1947 roku został zdeponowany w Muzeum Polskim w Chicago. Wieloletnie starania o odzyskanie depozytu przyniosły skutek w 1986 roku.

Wystawa jest hołdem, złożonym wszystkim, którzy przez lata byli związani z ratowaniem szabel. Lista zaangażowanych osób jest ogromna, ale z konieczności musimy ograniczyć się do kilku nazwisk.

Prof. Wacław Jędrzejewicz i dyrektor Biblioteki Polskiej w Paryżu Franciszek Pułaski ratowali szable przed grabieżą w latach czterdziestych.

Prezes ZPRK Józef Kania i kustosz Muzeum Mieczysław Haiman dali schronienie szablom w Chicago.

Osobami, które w zasadniczy sposób przyczyniły się do polubownego załatwienia sporu o zwrot szabel były: dr Wanda Piłsudska, która była motorem wszelkich poczynań; zarząd Towarzystwa Historyczno-Literackiego w Paryżu w osobach prezesa prof. Eugeniusza Zaleskiego i sekretarza prof. Jerzego Monda oraz niestrudzonego przedstawiciela Towarzystwa w USA pana Wiesława Domaniewskiego; prezes Instytutu Piłsudskiego w Nowym Jorku pan Stanisław Jordanowski, który był mediatorem w sporze i wreszcie nowy zarząd Muzeum Polskiego z jego przewodniczącym panem Edwardem Dyklą i prezesem — panią Józefiną Kania-Piegiż, dzięki decyzji których spór został rozstrzygnięty.

Również chciałbym podziękować tym, którzy pomogli zorganizować tę wystawę, a przede wszystkim panom Wincentemu Gawronowi oraz Józefowi Lubeckiemu, których wiadomości na temat polskiej broni były fundamentalne dla naszej wystawy i jej katalogu. Mam nadzieję, że wystawa zapisze się na długo w pamięci zwiedzających i przez to pomoże utrwalić ważne wydarzenie jakim jest zwrot szabel.

Jacek Nowakowski
kustosz Muzeum Polskiego w Ameryce

More than fifty years after Marshal Pilsudski's death, he is still alive as a symbol among Poles both inside and outside of Poland. For most of them, Joseph Pilsudski is associated with the only moment in two hundred years when Poland was independent -between 1918 and 1939. His popularity was greatly increased in the 1980s, because of the tremendous growth of national identity among young Poles.

It happened that, at the same time the new Board of Directors of the Polish Museum of America made a decision to return eleven sabers from the Marshal Pilsudski collection to Paris. These sabers were deposited in the Polish Museum of America by the Polish Library in Paris in 1947, in order to protect them against the Communist regime in Warsaw, which wanted to take over the 150 year-old library in Paris, which for all these years was connected with the Polish struggle for independence.

When the dark clouds that gathered over that famous Polish institution had dispersed, its board began efforts to regain the sabers. The efforts succeeded after more than fifteen years at the end of 1986.

To commemorate this important event, the Polish Museum of America has organized a special exhibition to display the Pilsudski sabers, for the last time. The purpose of this exposition is to show the history of the collection of the eleven pieces of armourer's craft, including when the sabers were presented to the Marshal, their salvage during the war, later their refuge in Chicago, and the history of efforts to return them to Paris.

The exhibition is also a tribute to all the people who were connected with the sabers during their wanderings, such as Professor Wacław Jędrzejewicz; Franciszek Pułaski, the former director of the Polish Library in Paris who saved them from plunder; and Joseph Kania and Mieczysław Haiman, who gave them shelter in Chicago. It pays honor as well to the people involved in solving the dispute over returning them to Paris: Professor Eugeniusz Zaleski, president of the Polish Library in Paris; its general secretary, Professor Jerzy Mond; and its meritorious agent in the United States, Mr. Wiesław Domaniewski; the President of the Pilsudski Institute of America, Mr. Stanisław Jordanowski, who took the role of mediator in the dispute over deposit; Mrs. Josephine Kania - Piegiż, President of the Polish Museum of America; and Mr. Edward Dykla, its Chairman of the Board, who made the historic decision to return the sabers.

The essential person in the whole history is Dr. Wanda Piłsudska, the oldest daughter of Marshal Pilsudski, who was the spring of all the action.

I would like also to thank all the people who helped to organize this farewell exhibition, and especially, Mr. Wincenty Gawron and Mr. Józef Lubecki, whose knowledge about Polish arms was essential for our exposition and its catalog.

Also, thanks to the Ladies Auxiliary of the Polish Museum which sponsored part of the exhibition.

We hope that the exhibition will be long-remembered and that its memory will preserve the momentous return of the sabers to Paris.

Jacek Nowakowski, curator
The Polish Museum of America

Szablę tę ufundowali swemu Brygadierowi Józefowi Piłsudskiemu oficerowie I Brygady Legionów, w dniu 6 sierpnia 1916 roku. Wykonana przez firmę Weyersberg Co. w Solingen w 1916 roku, stała się pierwotnym wzorem szabel oficerskich piechoty legionowej.

Na głowni, wykonanej z damasceńskiej stali, znajduje się okrągły grzbiet przechodzący w obosieczne pióro. Na przedniej stronie widnieją złoczone daty: „6.8.1914 — 6.8.1916”, zaś na odwrocie dedykacja: „Oficerowie I Brygady swemu Komendantowi”.

Rękojeść szabli wykonana jest z mosiądzu i składa się z kabłąka, kapturka, jelca, zakrętki oraz drewnianego trzonu pokrytego skórą rekina i owiniętego mosiężnym drutem. Grzbiet trzonu i jego szczyt zakrywa kapturek ze srebrnym legionowym orłem, umieszczonym na tarczy amazonek. Głownia szabli połączona jest z górną płaszczyzną kapturka za pomocą nitu. Miejsce nitowania zakrywa owalna zakrętka z monogramem J.P.

Opisywana szabla jest pod względem historycznym szczególnie cenną pamiątką: z tą szablą przebywał Piłsudski w Magdeburgu, miał ją przy boku, gdy został Naczelnikiem Państwa, z nią również zwyciężył bolszewików u bram Warszawy.

This saber was presented to Brigadier Pilsudski on August 6, 1916, by the officers of the First Brigade of the Polish Legion.

The saber can be called a prototype of the 1917 model; the first type of the Polish Army sabers in the 20th century. The fine damascus steel blade, stamped “Weyersberg Co. Solingen”, has on the forte gold in crusted dates “6.8. 1914 - 6.8. 1916.” On the reverse side is the gold in crusted dedication “The officers of the First Brigade to their Commander.”

Brass, basket type hilt with pommel and elongated hilt back in silver is decorated with a military eagle.

It has short langets. Wooden grip is covered with sharkskin and wrapped with the brass wire. Steel scabbard has suspension rings. This is the saber which was with the Marshal during his first victorious years.

KINDŻAŁ RTM. JAWORSKIEGO

Rotmistrz Jaworski w czasie rewolucji bolszewickiej stworzył polski samodzielny szwadron kawaleryjski, który walczył przeciw bolszewikom. Szwadron ten dotrwał do końca wojny i od 1918 roku działał na kresach wschodnich.

W dniu imienin Józefa Piłsudskiego, 19 marca 1919 roku Rotmistrz Jaworski ofiarował Naczelnikowi zdobyczny kindżał kaukaski. Zarówno rękojeść jak i pochwa są wykonane ze srebra i bogato nielowane.

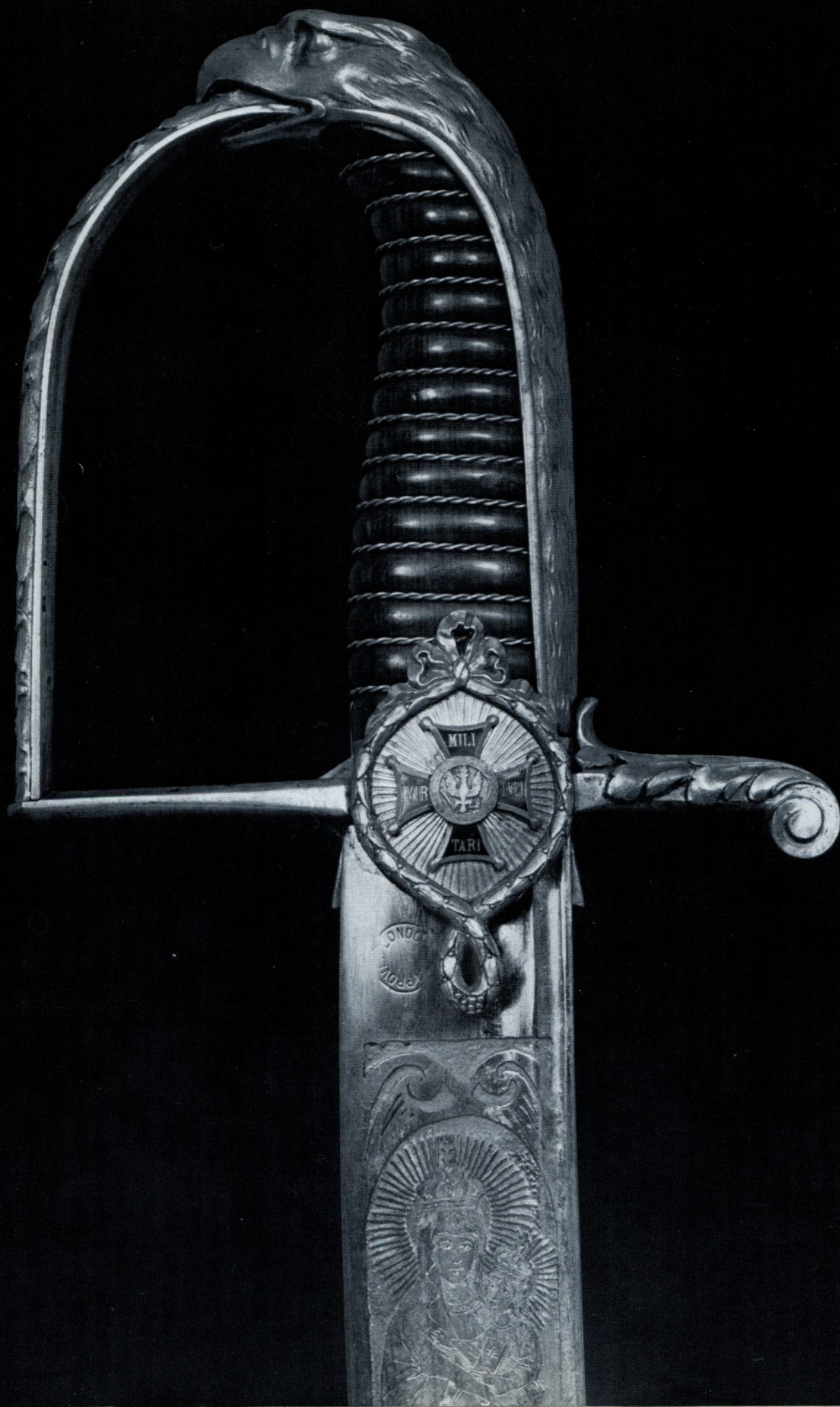
Rączka kindżału jest połączona z ostrzem za pomocą dwóch wypukłych karbowanych guzów. Ostrze ze stali posiada jedno zbrocze.

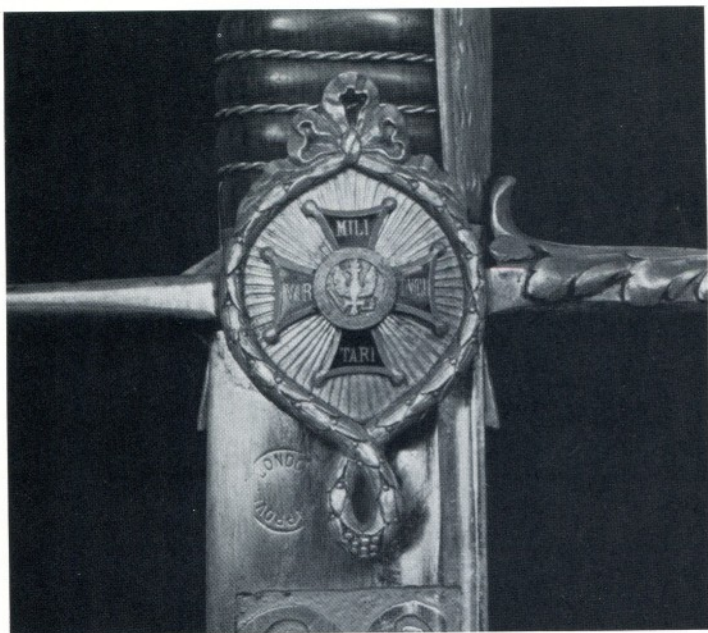
Na pochwie jest wyryty napis: „Ukochanemu Wodźowi — (potem w złocie) Józefowi Piłsudskiemu — od oficerów i żołnierzy Szwadronu Rotmistrza Jaworskiego, 19.III.1919 r.”

THE CAPTAIN JAWORSKI DAGGER

Captain Jaworski presented this dagger to Marshal Pilsudski on March 19, 1919. During the Bolshevik Revolution, the Captain had organized an independent Polish squadron of cavalry which operated between 1917 and 1920 in northeastern Poland. Eventually, the squadron evolved into the 19th Regiment of Lancers.

This Kama dagger of the Caucasus, with a straight blade, was captured as booty. The hilt and scabbard are covered with niello decorated silver. The inscription on the scabbard reads: "To beloved Commander in Chief, Joseph Pilsudski, from officers and soldiers of the Captain Jaworski Squadron, 19. III. 1919 r."

SZABLA TYSZKIEWICZA

Szabla ta była wykonana w warszawskiej firmie brązowniczej Braci Łopińskich na zamówienie J. Tyszkiewicza i wręczona Marszałkowi 18 października 1920. Ozdobą tej szabli jest doskonale skomponowana rękojeść, która jest w stylu szabli 1921/22. Trzon rękojeści wykonany z czarnego rogu i okręcony złotym drutem. Kapturek posiada orlą głowę. Na wąsach jelca z jednej strony jest umieszczona swastyka w ośmiobocznej, promienistej gwiazdzie, a z drugiej strony jest Krzyż Virtuti Militari.

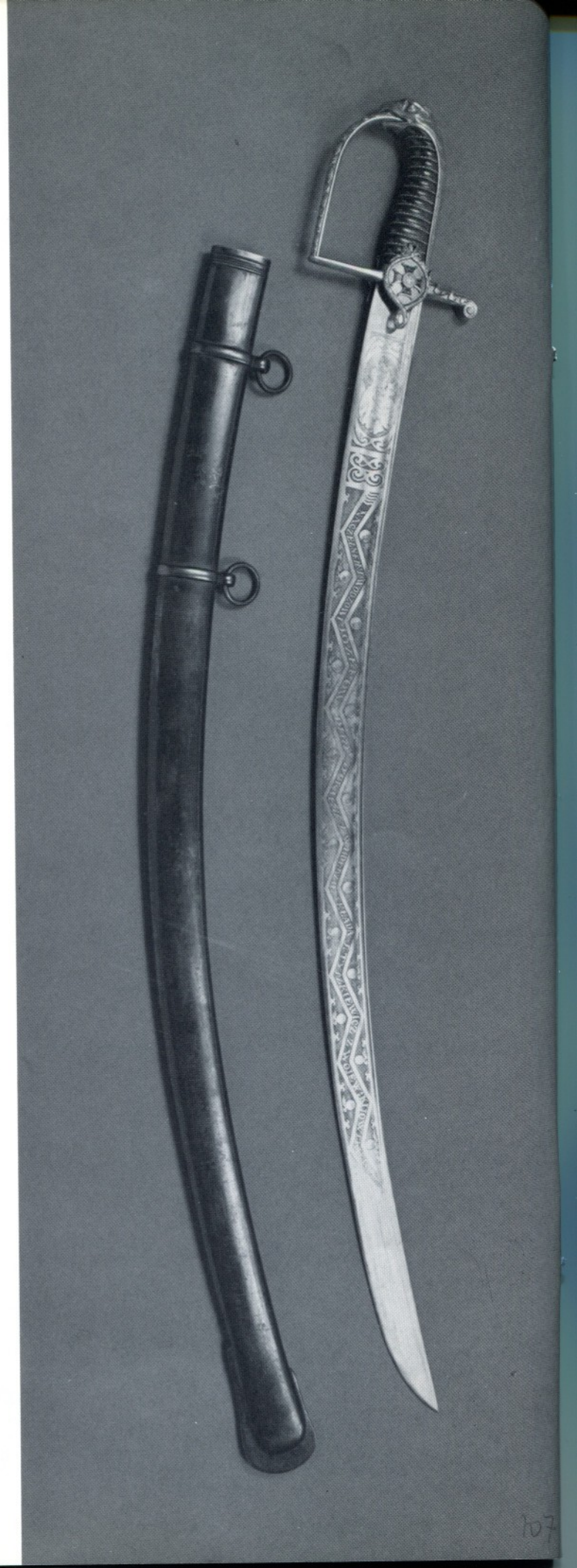
Tuż pod nasadą agnielskiej główki, na jej przedniej stronie wytrawiony jest wizerunek Matki Boskiej Pocajowskiej, a pod nim w generalskim wężyku napis: „Naczelnemu Wodzowi Józefowi Piłsudskiemu w hołdzie składa J. Tyszkiewicz z województwa Kijowskiego”. Odwrotną stronę zdobi monogram J.P. Pod nim umieszczona jest data wręczenia szabli oraz nazwy miejscowości — miejsc zwycięstw Piłsudskiego: Owruć, Żytomierz, Winnica, Malin, Berdyczów, Kijów, Garwolin, Lida.”

Pochwa szabli stalowa bez ozdób — posiada dwie ryfki z ruchomymi kółkami jest zakończona u dołu stopką.

TYSZKIEWICZ'S SABER

This saber, manufactured by the Warsaw firm of the Lopiński Brothers, was commissioned by J. Tyszkiewicz, and presented to Marshal Pilsudski on October 18, 1920. The inscription on the obverse of the blade, reads: "To the Commander in Chief, Joseph Pilsudski, in tribute, from J. Tyszkiewicz of the Kijow Province." Etched above the inscription is an image of the Mother of God of Pocajow. Inscribed on the reverse are the initials, "J. P.," and a list of the Marshal's victories at "Owruć, Żytomierz, Winnica, Malin, Berdyczow, Kijow, Garwolin, Lida."

The saber is in the style of 1921/22. Its hilt is uniquely shaped. The pommel is in the form of an eagle's head. Hilt back and bow are beautifully sculpted, with oval cartouches instead of longets, a miniature of the Virtuti Militari medal, and, on the reverse, a swastika enclosed in an eight-pointed gold star. The shank of the hilt is made of black horn, which is encircled with gold wire. The scabbard is of steel with two suspension rings and a crest.

SZABLA NACZPOLU

Szabla Naczpolu czyli Naczelnego Komitetu Wojskowego (ukonstytuowanego w Rosji w czasie trwania rewolucji 1917 r.) została ofiarowana Józefowi Piłsudskiemu w dniu 1 sierpnia 1921 r., jako wyraz wdzięczności Polaków z Rosji, którzy ocalili, dzięki powstaniu niepodległego państwa polskiego.

Jej trzon z kości słoniowej, ozdobiony szlaczkiem laurowych liści, skręcających ku górze, zakończony jest szeroką głową niedźwiedzia, symbolizującego Rosję. Kabłąk rękojeści, wmontowany w dolną część szyi niedźwiedzia, u góry półokrągły, nieco niżej załamuje się pod kątem prostym, łącząc je z jełcem, na którego środku, zarówno z jednej jak i z drugiej strony, umieszczone są odznaki N.P.K.W., strona licowa posiada odznakę właściwą, na drugiej zaś stronie znajduje się wprowadzie ta sama odznaka, lecz bez nazwy i dat, natomiast pośrodku, w miejscu orła, jest litera P. Jelec zakończony jest kulką. Na frontowej stronie głowni wytrawiono słowa: „Józefowi Piłsudskiemu — Honorowemu Prezesowi Ogólnego Zjazdu Polaków w Rosji — Naczelnny Komitet Wojskowy.” Na odwrocie głowni: 7 czerwca 1917 — 1 sierpnia 1921 r. Napisy otaczają girlandy ornamentów. Pochwa szabli posiada jedną ryfkę. Szabla została zaprojektowana przez kapitana Antoniego Dziedzickiego, a wykonał ją Wincenty Wabiński.

THE SABER OF THE POLISH MILITARY HIGH COMMAND

The Polish Military High Command, formed in Russia during the Revolution of 1917, presented this saber to Joseph Piłsudski on August 1, 1921, in the name of the Poles in Russia who survived, thanks to the restored independence of Poland. The shank of ivory, decorated with laurel leaves, is topped with the head of a bear, symbolizing Russia.

The saber is executed in the style of 1921/22. The dedication on the blade reads: "To Joseph Piłsudski, Honorary President of the General Congress of Poles in Russia, the Military High Command." Inscribed on the reverse is: June 7, 1917 - August 1921." A commemorative badge of the NPKW (PMHC) is on the front of the langet and another on the reverse with the eagle replaced with the letter P. The steel scabbard has one suspension ring. The saber was designed by Captain Antoni Dziedzicki and was manufactured by Wincenty Wabinski of Warsaw.

SZABLA PERSKA

Ta bardzo bogato zdobiona szabla była podarowana Marszałkowi przez Sejm Litwy Środkowej w 1922 roku.

Zarówno rękojeść jak i pochwa wykonane są z niellowanego srebra. Szczyt rękojeści jest zakończony głową psa, pochyloną ku przodowi. W pysku trzyma łańcuszek, który u dołu łączy się z jelowcem. Całość jest bogato zdobiona motywami roślinnymi. Na zakrzywionej głównej z obu stron widać wytrawione arabskie napisy, będące prawdopodobnie wersetami z Koranu. Inne dekoracje na głównej to wytrawiony herb Iranu (lew z krzywą szablą w łapie), wizerunek czcicieli Allacha pomiędzy drzewami oraz popiersie perskiego Szacha w złotym zawoju.

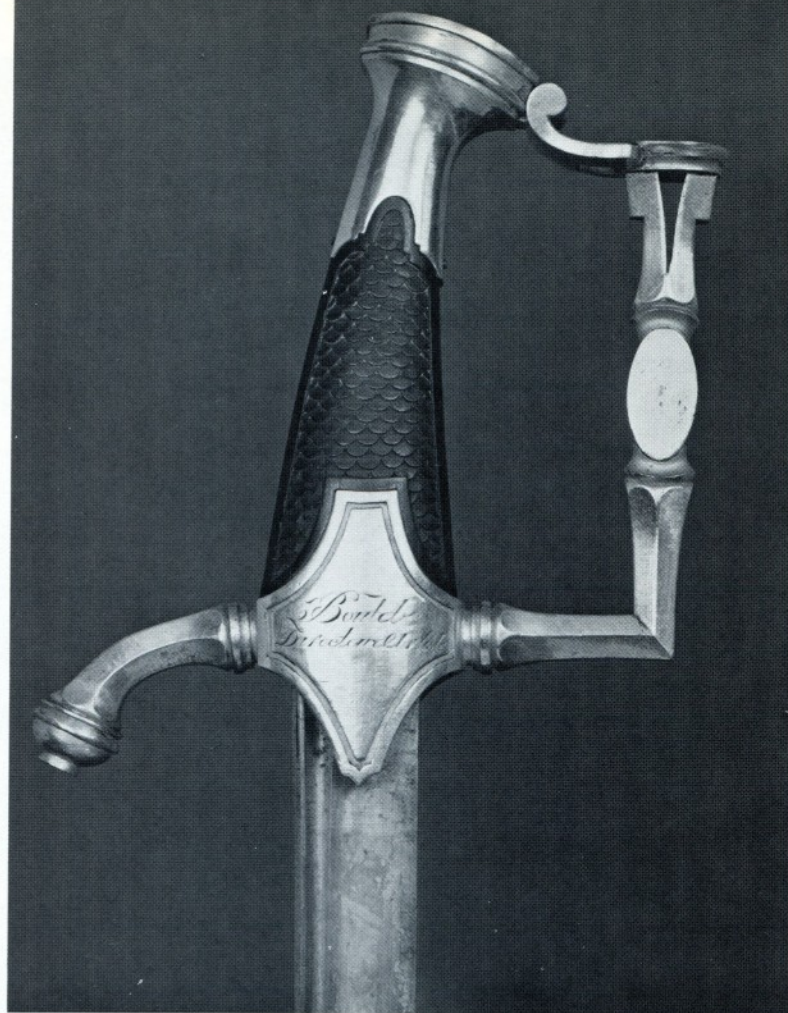
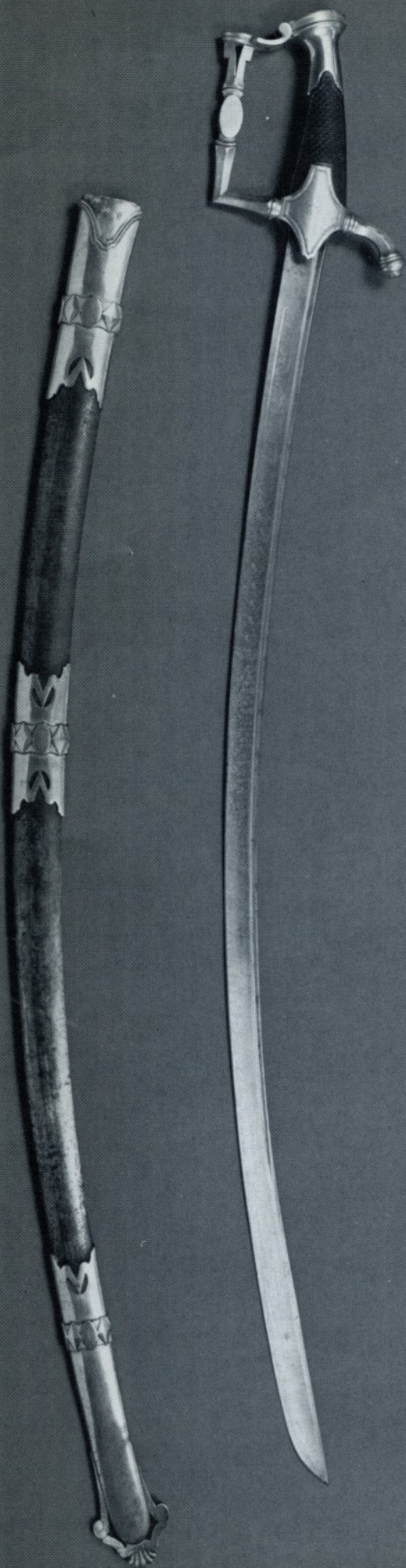
Szabla posiada bardzo bogato dekorowaną pochwę ze srebra.

THE PERSIAN SABER

The Persian saber was presented to Marshal Pilsudski by the Parliament of Central Lithuania in 1922.

This saber incorporates in its artistry the Persian religious and national symbols. Verses from the Koran are beautifully etched in gold on both sides of the blade. The dog-head pommel, an engraved cross, langets, and the shank wrapped with wire, are in niello silver. The arabesque designs on the scabbard are also in niello silver.

SZABLA NAPOLEOŃSKA

Byla wykonana przez francuskiego mistrza płatnerza, z epoki nepoleońskiej, Bouteta. Marszałek otrzymał ją w darze od delegacji armii francuskiej, która pod przewodnictwem marszałka Focha bawiła w Polsce w 1923 roku.

Rękojeść szabli posiada kanciasty kabłąk, oparty łukowato o głowicę kapturka. Jej trzon wykonany jest z hebanu rzeźbionego w kształt łuski rycerskiej zbroi. Wąsy jelca posiadają ozdobne ramki w środku, w których są napisy dotyczące wytwórcy. Głównia szabli posiada jedno zboczce i jest lekko wykrzywiona. Pochwa szabli wykonana z błękitnej stali posiada trzy mosiężne okucia.

THE FRENCH SABER

A delegation of the French Army, led by Marshal Foch, presented the French saber to Marshal Pilsudski in 1923 in Warsaw.

It was made by the French master armorer, Boutet, of Versailles. Manufactured in the Napoleonic style, it is slightly curved, of Damascus steel, and encrusted with gold.

The gilded hilt has pommel and bow characteristically turned at a right angle. The shank of ebony is carved like a knight's scaled armor.

The scabbard is of blue steel with gilded suspension rings and an elaborate crest.

SZABLA TOLEDAŃSKA (PARADNA)

Szabla ta przeznaczona była do osobistego użytku Marszałka w sytuacjach codziennych wystąpień reprezentacyjnych. Wykonana była w Toledo na wzór polskich szabel z 1921/1922 roku.

Głównia szabli, lekko zakrzywiona, jest obficie zdobiona. Na przedniej stronie, pomiędzy ozdobami roślinnymi znajduje się herb „Kościusza”, którym pieczętowała się rodzina Piłsudskich. Pod tarczą krzyżują się ze sobą — buława marszałkowska i szabla. Na odwrocie główni wśród podobnych ornamentów — litery J.P. oraz znak wytwórcy (umieszczony tuż pod nasadą). Rękojeść wykonana jest z połączanego mosiądzu z na którym wygrawerowano motywy roślinne. Z przodu zdobią ją skrzyżowane buławy marszałkowskie, z tyłu — wizerunek orła z okresu jagiellońskiego. Uchwyt rękojeści wykonany z czarnego rogu, okręcony jest połączanym drutem. Pochwa posiada dwie ryfki z ruchomymi kółkami oraz starannie wykonaną stopkę.

Do szabli należy srebrny temblak oficerski oraz jedwabna, szarozielona wstęga, używana do wystąpień reprezentacyjnych.

Szabli tej używał Marszałek Piłsudski praktycznie każdego dnia, aż do swej śmierci 12 maja 1935 roku.

THE DRESS SABER

This saber appears to be custom-ordered for everyday use. It was manufactured in Toledo, Spain, according to Polish specifications of the 1921/22 type of saber. The almost straight blade is profusely decorated by etching. The Kosciuszka Coat of Arms of the Pilsudski family on the forte of the blade is surrounded by a floral design. Etched below the shield is a marshal baton crossed with a saber. Similar floral designs are on the reverse and among them are Pilsudski's initials. On the top of the blade is the manufacturer's stamp. The hilt is brass gilt in 1921/22 style. It is engraved with a floral motif. The Jagiellonian eagle is on the one-piece pommel and hilt-back. Two crossed marshal batons are on the front langet. The shank is made of black horn, wound in the grooves with gold triple wire. The saber's scabbard has two suspension rings and an elaborate crest.

Attached to the saber are a regulation, officer's silver knot, and the gray and green silk swordbelt used on festive occasions. This is the saber which was worn every day by the Marshal until his last day on May 12, 1935.

SZABLA POLONII AMERYKAŃSKIEJ

Szabla ofiarowana Józefowi Piłsudskiemu przez Polonię Amerykańską w 1927 r. została wykonana przez warszawską firmę grawerską Wabia — Wabiński.

Rękojeść wykonana jest ze złożonego srebra i z czarnego rogu. Największym jej bogactwem jest ozdobny kapturek, sięgający do połowy trzonu. Jego górną i dolną część otaczają wieńce laurowe. Dolny wieniec łączy się z trzonem z rogu, karbowanego w kolumny. Rękojeść posiada z przedniej strony dwie półkolistę, odwrócone od siebie metalowe ochrony ręki, spięte w środku okrągłą klamrą z liśćmi akantu. Z tyłu jelca znajduje się napis: „Wabiński — Warszawa”.

Głownia, wykonana przez Borowskiego, jest lekko zakrzywiona. Pod nasadą wygrawerowano skrzyżowane buławy marszałkowskie, a pod nimi napis: „ODNOWICIELOWI POLSKI”. Na drugiej stronie głowni umieszczono słowa: „ZŁĄCZONE KOMITETY IM. PIŁSUDSKIEGO W AMERYCE”.

THE AMERICAN POLONIA SABER

The saber which was presented to Marshal Pilsudski by the American Polonia in 1927 was produced by the Warsaw company of engravers, Wabia-Wabinski.

The blade, by Borowski, is slightly curved. The hilt is made of gold-plated silver and black horn. It incorporates the symbols of the First Brigade's struggle for Poland's independence.

The inscription below the crossed batons of the Marshal reads: “Restorer of Poland.” The words on the reverse of the blade are: “UNITED PILSUDSKI COMMITTEES OF AMERICA.”

The scabbard is made of nickel-plated steel and has two suspension rings.

KARABELA ORMIAŃSKA

Karabela jest prawdopodobnie wyrobem lwowskich Ormian z XVI lub XVII wieku. Była darem lwowskiego kupiectwa dla Marszałka w 1932 roku.

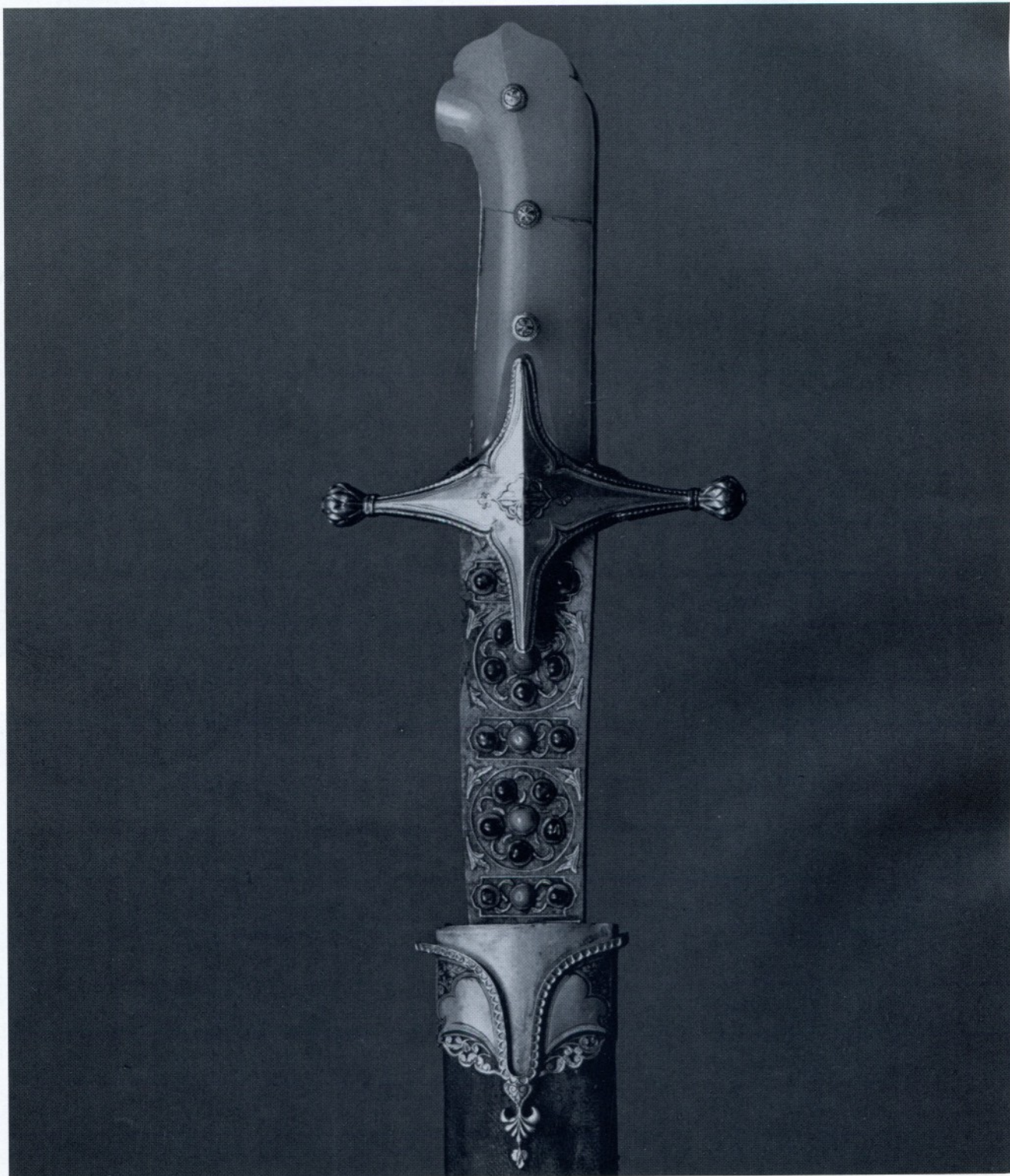
Jej rękojeść jest wycięta z dwóch kawałków jaspisu o kształcie ptasiej głowy. Głownia tuż pod nasadą jest bogato zdobiona półokrągłymi rubinami i perłami, poniżej posiada dalsze zdobienia i dwuliniowy napis ze złota.

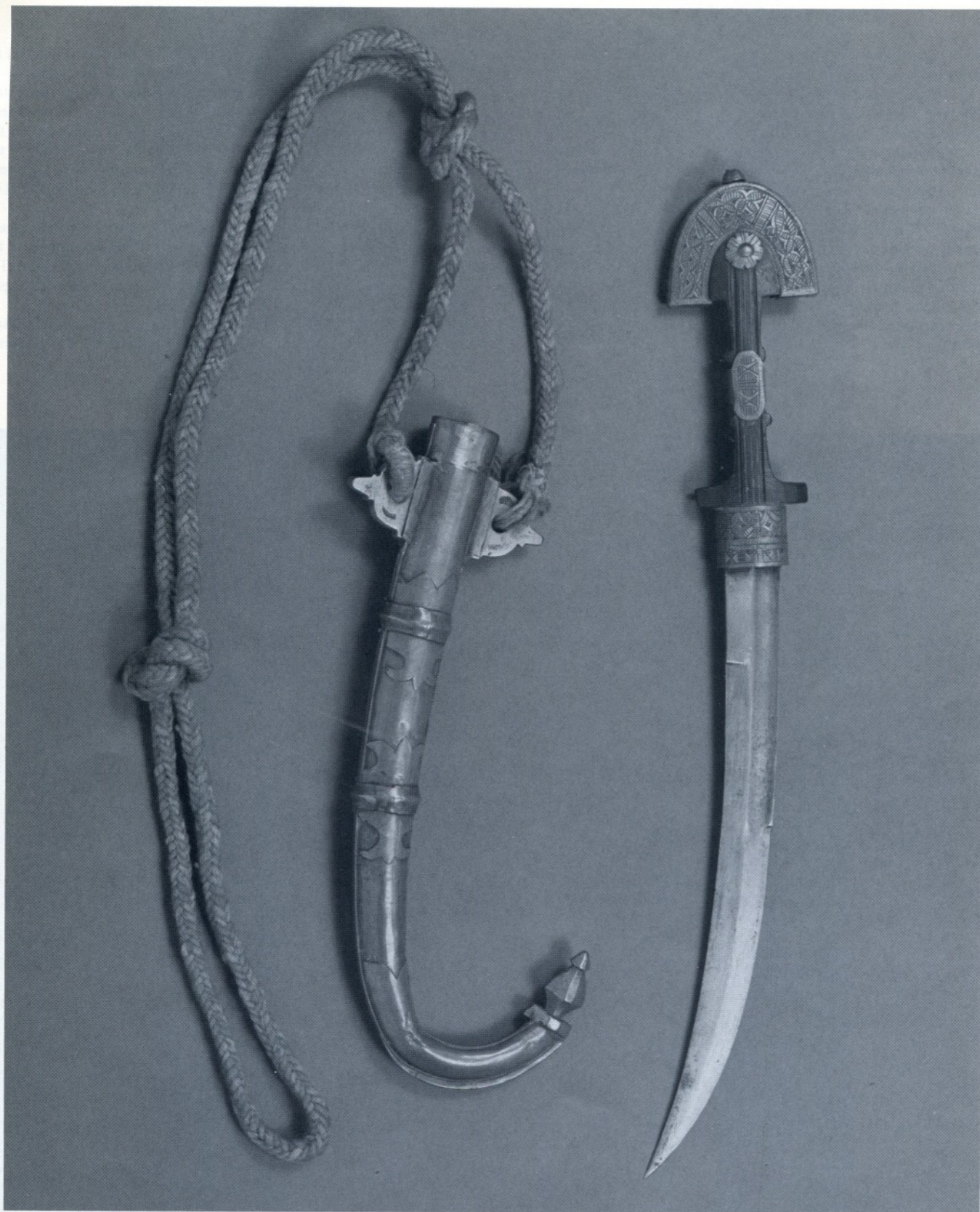
Pochwa karabeli jest z czarnej skóry i posiada cztery metalowe połączane okucia, wlot z ozdobnym obramowaniem dla wąsów jelca oraz dwie ozdobne ryfki z kółkami.

THE KARABELA

The "Karabela" (scimitar) is most likely the product of Armenian craftsmen of the 16th or 17th century. It was a gift for the Marshal from the merchants of Lwow in 1932. The hilt, shaped like the head of a bird, is cut from two pieces of jasper, with gilt engraved cross and lengets. The pommel is richly set with rubies and pearls. Below it, the blade is decorated with a design and two-line inscription in gold. The scabbard is covered with black leather, and has two suspension rings and a chape with crest.

The Karabela type of saber has a special meaning in Poland because, for centuries, it was the constant companion and symbol of status for the Polish Gentry.

PUGINAŁ SŁAWOJA

Felician Sławoj-Składkowski wieloletni premier Rządu Rzeczypospolitej kupił ten puginał na Środkowym Wschodzie w latach trzydziestych. Podarował go Marszałkowi na imieniny w 1930 roku.

SŁAWOJ DAGGER

Felician Sławoj Składkowski was a Polish Prime Minister pre World War II era. He bought this dagger during his travel to Middle East and presented it to Marshal Pilsudski on his feast day March 19, 1930.

SZABLA BATORÓWKA

Szabla zwana Batorówką, pochodząca ze zbiorów króla bawarskiego, ofiarowana była Marszałkowi Piłsudskiemu w dniu Jego imienin 19 marca 1934 r. przez urzędników Ministerstwa Spraw Zagranicznych. Jest to szabla typu węgierskiego z XVII wieku.

Głownia szabli wykonana z damasceńskiej stali, zakończona jest wyraźnym młotkiem. Na zestawie głowni widnieją inkrustowane złotem popiersie króla Stefana Batorego, natomiast na odwrocie — herb rodziny Batorych. Popiersie i herb otoczone są złotymi wieńcami. Wzdłuż grzbietu głowni biegnie złoty napis: „STEPHANUS BATHOREUS REX POLONIAE PRINCEPS TRANSILVANIAE”.

Szabla posiada krzyżową, wykonaną z żelaza rękojeść, z długimi wąsami pokrytymi złotą blachą i ozdobionymi drobnym ornamentem. Trzon rękojeści okryty jest złotym drutem. Płaską głowicę w kształcie dużego migdała, pokrywa złoty ornament.

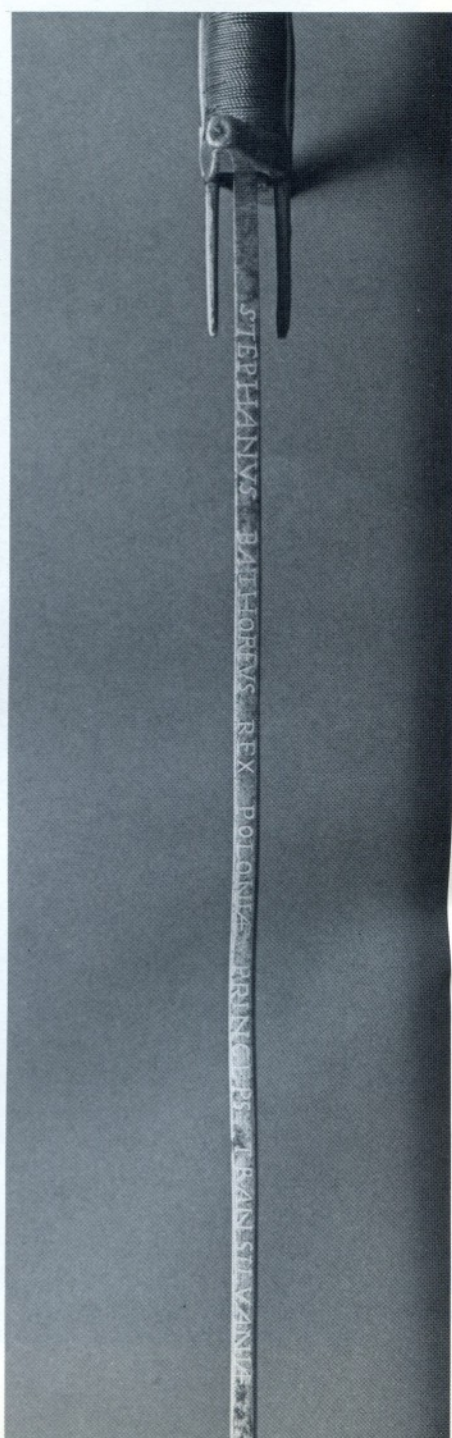
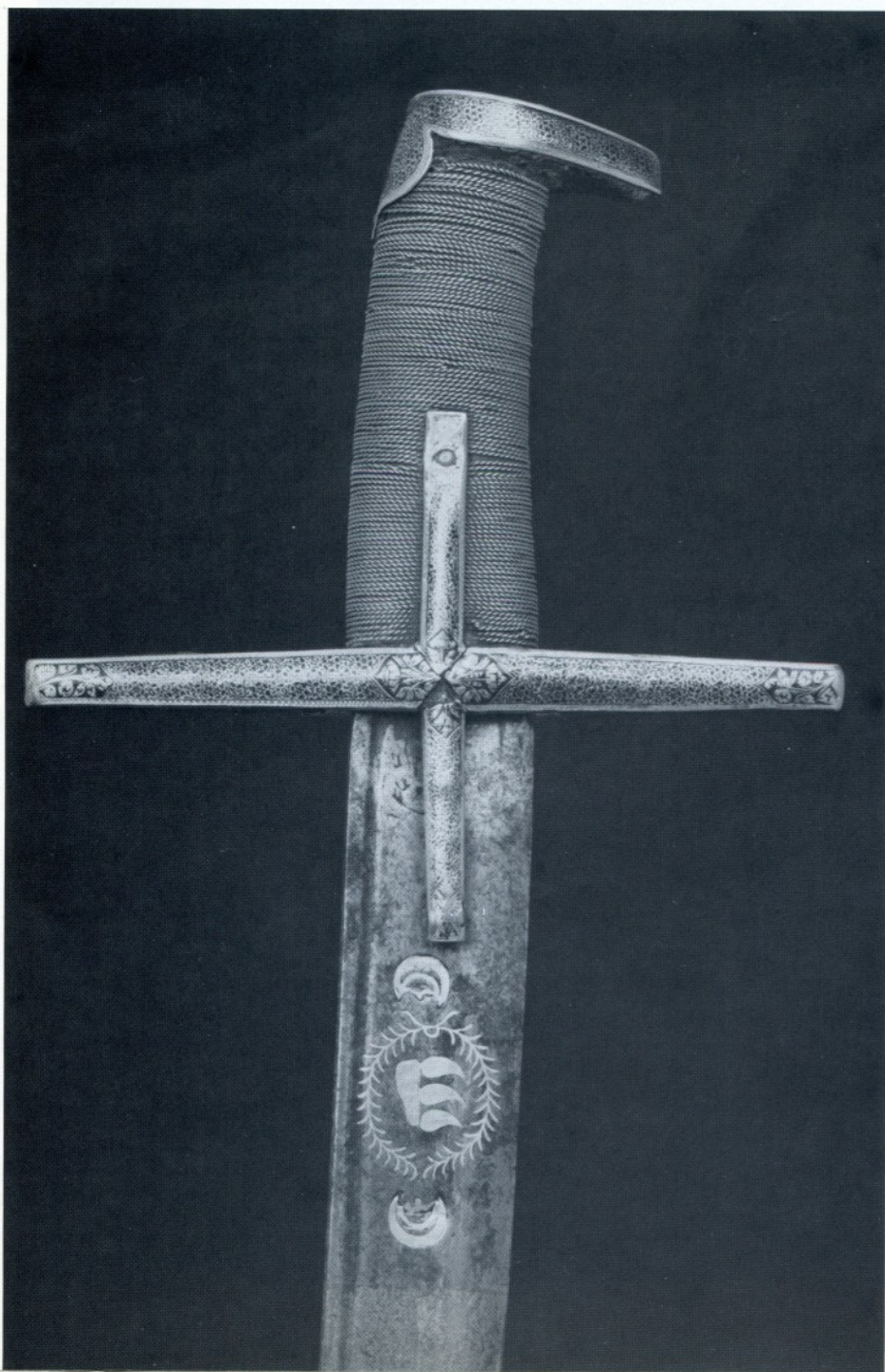
Skórzana pochwa posiada trzy okucia i stopkę z wydłużonymi kończynami.

THE BATORY SABER

The so-called “Batorowka” was presented to Marshal Pilsudski on his feast day, March 19, 1934, by the staff of the Ministry of Foreign Affairs. The sickle markings on the blade of Damascene steel indicate that it is of Genoan origin. Slightly curved, it ends in a well-defined hammer. A bust of King Stefan Batory appears on the obverse, and the Batory Family coat of arms, “Wolf’s Teeth,” on the reverse. Both are encircled by gold wreaths. Running along the blade in gold is the inscription: “STEPHANUS BATHOREUS REX POLONIAE PRINCEPS TRANSILVANIAE.”

The iron hilt, in the shape of a cross, has long quillon and langets, covered with a gold niello decorative design, which continues on the metal parts of the scabbard. The shank is wound with gold wire. The flat pommel, shaped like a large almond, is also covered with a gold design.

The wooden scabbard, covered with leather, has two triple suspension rings and a long chape. Presumably, the saber was acquired from the collection of the Bavarian Court.

Płaszcz munduru oficera Legionów Polskich z 1917 roku. W takim samym płaszczu i czapce przybył Marszałek do wolnej Polski z więzienia w Magdeburgu.
Ze zbiorów Wincentego Gawrona.

Officer's coat of the Polish Legions from 1917. In the very same coat and a cap Marshal Pilsudski returned to free Poland from his imprisonment in Magdeburg.
From the collection of Wincenty Gawron.

Mundur pułkownika Władysława Beliny Prazmowskiego, dowódcy I Pułku Szwoleżerów 1919.
Ze zbiorów Wincentego Gawrona.

Uniform of Colonel Władysław Belina Prazmowski, who was at that time in 1919 a commander of the First Regiment of Light Calvarymen.
From the collection of Wincenty Gawron.

BIBLIOGRAPHY OF NAMES

WACLAW JEDRZEJEWICZ — born in 1893; graduated from Jagiellonian University; second lieutenant of the Polish Legion, 1915; lieutenant colonel of the Polish Army, 1920; diplomat at the Polish embassy in Tokyo, 1925 - 1928; director of the department in the Ministry of Foreign Affairs, 1928 - 1933; deputy minister of finance, 1933 - 1934; minister of education, 1934 - 1935; emigrated to United States in 1941; director of the Pilsudski Institute in New York, 1943 - 1948; associate professor of Wellesley College, 1948 - 1958; John Hay Whitney Visiting Professor Ripon College, Wis., 1958 - 1963; president of the Pilsudski Institute in New York, 1963 - 1978; Author of many publications and books on history. His works included, "Pilsudski: a Life for Poland," - the best biography of Marshal Pilsudski written in English. Recipient of many honors and distinctions.

STANISLAW JORDANOWSKI - studied law in Krakow, political sciences in London and New York, and history of art in Montpellier in France and in New York. Fought in Polish - German War in 1939, and in French German War in 1940; prisoner of war; after escaping from the prison, an officer in conspiracy in Montpellier. Working in the Polish diplomacy, 1943 - 1945; one of the founders of the Society of the Polish Combatants (SPK); its legal counsel; emigrated to United States in 1951; vice-president of American Title Insurance Company, 1967 - 1982; president of the Pilsudski Institute of America in New York. He is a well known collector of Polish art and author of many publications on Polish art.

WOJCIECH BIALASIEWICZ - doctor of history, journalist, specializing in modern Polish history from 1914 to 1945. Author of the monograph on General Wieniawa-Dlugoszowski and the reaction of Polish Americans to the Nazi invasion of Poland in 1939.

LIST OF THE PHOTOGRAPHS

Cover photograph: American Polonia saber.

Page 3 — "Jozef Pilsudski holding the dress saber." Drawing by Zdzislaw Czermanski.

Page 4 — Marshal Pilsudski statuette.

Page 6 — Marshal Pilsudski; ink pen drawing by Felix Fabian.

Page 8 — The first Polish saber of the twentieth century.

Page 9 — The first Polish saber of the twentieth century - detail of the hilt.

Page 10 — Captain Jaworski dagger.

Page 11 — Tyszkiewicz's saber.

Page 12 — Tyszkiewicz's saber, General view of the saber and its scabbard.

Page 13 — Polish Military High Command saber.

Page 14 — The Persian saber.

Page 15 — The French saber.

Page 16 — The dress saber.

Page 17 — The American Polonia saber.

Page 18 — The Karabela (scimitar).

Page 19 — The Batory saber.

Page 20 — The Slawoj dagger.

Page 21 — The officer's coat of the Polish Legions, 1917.

Page 22 — Uniform of Colonel Wladyslaw Belina - Prazmowski.

MONOGRAPH OF THE MARSHAL PILSUDSKI SABERS

The Polish Home Army A.K. Veterans' Association, Illinois Division, made the resolution to publish a monograph of the Marshal Pilsudski sabers. Because of the long dispute over the sabers, the established Committee decided to postpone the publication to the time when the problem is solved. In the meantime, the Committee sponsored the restoration of the sabers, which was conducted by its members.

Now that the dispute over the sabers is resolved, the Committee will reestablish their efforts to publish a monograph, which will be in English. It will be distributed to libraries, cultural institutions, and among the Polish communities.

The first part of it will be only about the eleven sabers from the Pilsudski collection, while the second will describe all the sabers of the Polish Army, the Monograph Committee asks for financial support to make the publishing of the monograph possible.

All contributions will be tax-deductible.

For the Monograph Committee
Arthur Marquart, Chairman

WYDZIAŁ POLSKI
NOMINACJE